

شناسه	قانون - مقررات	تاریخ تهیه گزارش	۱۴۰۴/۰۶/۲۶
عنوان موضوع	ادامه بررسی و تبادل نظر پیرامون منشور ملی شکوفایی تولید: اقدامات راهبردی - بسته جامع سیاستی و عملیاتی در حمایت تولید ملی (گام مشترک دولت و بخش خصوصی برای شکوفایی تولید با ابتکار استان سمنان) - مبارزه هوشمند با قاچاق کالا و ارز - گذر از مجازات محوری به حکمرانی هوشمند تجارت		
مرجع طرح موضوع	دبیرخانه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی سمنان		
شرح موضوع	بر اساس مفاد قانون برنامه هفتم توسعه، ضرورت دارد مجموعه‌ای از اسناد تهیه شود تا مشارکت و سهم فعال بخش‌های مختلف اقتصاد در اجرای این قانون عملیاتی گردد. اتاق بازرگانی از جلسات پیشین شورای گفت‌وگو، تهیه این اسناد را آغاز کرده تا به عنوان «پیوست برنامه هفتم» و پشتوانه‌ای برای تولید و اقتصاد کشور مورد استفاده قرار گیرند. اگرچه برنامه هفتم و قوانین مشابه گذشته ظرفیت‌های مهمی دارند، اما تجربه اجرای برنامه‌های پیشین نشان می‌دهد که درصد تحقق آنها بسیار پایین (حدود ۲۳ تا ۲۴ درصد) بوده است. لذا با بررسی دقیق مفاد برنامه هفتم، قانون بهبود فضای کسب‌وکار، احکام دائمی برنامه و...، ظرفیت‌های عملیاتی استخراج شده‌اند. <u>سند اقدام (۱) - مبارزه هوشمند با قاچاق کالا و ارز - گذر از مجازات محوری به حکمرانی هوشمند تجارت:</u> ۱- متن قانون و احکام مورد نظر • لایحه جامع اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (نسخه بازنویسی شده) • گذار از جرم‌انگاری افراطی به حکمرانی هوشمند. • تأسیس مرکز فرماندهی هوشمند تجارت. • ایجاد پنجره واحد هوشمند تجارت. • استفاده از فناوری‌های نوین (بلاکچین، هوش مصنوعی) در رهگیری کالا. • طراحی نظام تشویقی برای فعالان قانون‌مدار (تاجر معتمد). • ماده ۲۳ برنامه هفتم توسعه - الزام به شفافیت داده‌های اقتصادی و تجاری. • ماده ۴۷ - حمایت از تولید و مقابله با تهدیدات تجارت غیررسمی. • ماده ۶۴ - تحول دیجیتال در فرآیندهای تجارت خارجی. این مواد و لایحه مکمل، پشتوانه قانونی حرکت از نگاه «تنبیهی و مجازات محور» به سمت حاکمیت هوشمند و مبتنی بر فناوری در تجارت هستند. ۲- بیان مسئله • قانون فعلی مبارزه با قاچاق کالا و ارز بیش از حد بر مجازات تمرکز دارد، اما عملاً به کاهش قاچاق منجر نشده است. • فرآیندهای پیچیده ثبت سفارش و رفع تعهد ارزی خود باعث گسترش قاچاق و اقتصاد زیرزمینی شده‌اند. • نبود یک فرماندهی واحد، تعدد دستگاه‌ها و نبود تبادل داده لحظه‌ای، فرصت‌های گسترده‌ای برای قاچاق فراهم کرده است. • فقدان نظام تشویقی، موجب شده فعالان قانون‌مدار با همان بروکراسی و هزینه‌هایی مواجه شوند که متخلفان نیز دارند.		

- نتیجه- افزایش هزینه تجارت رسمی، کاهش اعتماد فعالان اقتصادی و تداوم قاچاق سازمان یافته.

۳- پیشنهاد قابل ارائه

ضرورت و اهمیت

- قاچاق نه تنها درآمدهای دولت را کاهش می دهد، بلکه تولید ملی را نیز تضعیف می کند.
- گذار به حکمرانی هوشمند تجارت موجب کاهش قاچاق و تسهیل تجارت رسمی می شود.
- هماهنگی با استلنادهای بین المللی (WCO و WTO) باعث ارتقای جایگاه ایران در تجارت جهانی خواهد شد.

اقدام پیشنهادی

اجرای برنامه ملی مبارزه هوشمند با قاچاق کالا و ارز با محورهای زیر

۱- تأسیس مرکز فرماندهی هوشمند تجارت و مبارزه با قاچاق:

- جمعیت داده های گمرک، بانک مرکزی، وزارت صمت، بنادر و نیروی انتظامی.
- ساختار هیئت امنایی با حضور دولت، مجلس، بخش خصوصی و نهادهای نظارتی.

۲- ایجاد پنجره واحد هوشمند تجارت

- یکپارچه سازی تمامی فرآیندهای ثبت سفارش، تخصیص ارز و ترخیص کالا.
- اتصال سامانه به فناوری های بلاکچین و هوش مصنوعی.

۳- رهگیری دیجیتال کالا

الزام همه کالاهای وارداتی و صادراتی به داشتن شناسه رهگیری دیجیتال یکتا.

پیاده سازی سیستم رهگیری مشابه EORI اتحادیه اروپا.

۴- شفافیت داده های تجاری

- انتشار داشبورد عمومی واردات، صادرات و تخصیص ارز (به جز موارد امنیتی).
- گزارش ماهانه داده ها به فعالان اقتصادی.

۵- برنامه «تاجر معتمد»

- طراحی نظام رتبه بندی برای فعالان خوش سابقه.
- تسهیلات شامل ترخیص سریع تر، کاهش بازرسی و مشوق های صادراتی.

۶- جرم انگاری قاچاق سازمان یافته

تعریف قاچاق سازمان یافته به عنوان جرم اقتصادی کلان.

مجازات شدید شامل مصادره اموال نامشروع و محرومیت دائم از فعالیت تجاری.

۷- ایجاد صندوق توسعه تجارت هوشمند

تأمین مالی اجرای برنامه از محل درصدی از جرایم قاچاق و درآمدهای گمرکی.

استفاده صرفاً برای توسعه سامانه ها و فناوری های ضد قاچاق.

۴- متن مصوبه پیشنهادی

«شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان سمنان پیشنهاد می کند: به استناد مواد (۲۳)، (۴۷) و (۶۴) قانون برنامه هفتم توسعه و در چارچوب لایحه جامع اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، دولت با همکاری مجلس شورای اسلامی و اتاق ایران، ظرف شش ماه برنامه ملی مبارزه هوشمند با قاچاق کالا و ارز را تصویب و برای اجرا ابلاغ نماید.

این برنامه باید شامل؛ تأسیس مرکز فرماندهی هوشمند تجارت، ایجاد پنجره واحد هوشمند، رهگیری دیجیتال کالا، شفافیت داده‌ها، برنامه تاجر معتمد، جرم‌انگاری قاچاق سازمان یافته و تأسیس صندوق توسعه تجارت هوشمند باشد. گزارش اجرای این برنامه هر شش ماه به شورای ملی گفت‌وگو ارائه گردد. ۵- مسؤول اجرا • ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اصلاح ساختاری و ارتقا به مرکز فرماندهی هوشمند) • وزارت امور اقتصادی و دارایی • بانک مرکزی • گمرک جمهوری اسلامی ایران • وزارت صمت • اتاق ایران (ناظر و نماینده بخش خصوصی) ۶- منابع مورد نیاز • مالی- تأمین از محل صندوق توسعه تجارت هوشمند. • فنی- سامانه‌های بلاکچین، هوش مصنوعی و رهگیری دیجیتال. • حقوقی- تصویب لایحه جامع جدید و اصلاح ساختار نهادی. ۷- ریسک‌ها و راهکارها • ریسک- مقاومت دستگاه‌ها در تبادل داده. • راهکار- الزام قانونی + جریمه برای ترک فعل. • ریسک- نگرانی فعالان اقتصادی از انتشار داده‌های فردی. • راهکار- انتشار داده‌های کلان عمومی و حفظ محرمانگی داده‌های خرد. • ریسک- فشار شبکه‌های قاچاق سازمان یافته. • راهکار- جرم‌انگاری ویژه + همکاری قوه قضائیه و نهادهای امنیتی. ۸- پیوست قانونی (ارجاع) • ماده ۲۳- شفافیت اقتصادی. • ماده ۴۷- حمایت از تولید و مقابله با قاچاق. • ماده ۶۴- تحول دیجیتال. • لایحه جامع اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (پیشنهادی).	
مشکلات و ایرادات هر سند در شرح موضوع ذکر شده است.	ایرادات و مشکلات مطروحه
براساس صورتجلسه پیوست	جمع‌بندی جلسه کارگروه تخصصی (کارشناسی)

به استناد مواد (۲۳)، (۴۷) و (۶۴) قانون برنامه هفتم توسعه و در چارچوب لایحه جامع اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، دولت با همکاری مجلس شورای اسلامی و اتاق ایران، ظرف شش ماه برنامه ملی مبارزه هوشمند با قاچاق کالا و ارز را تصویب و برای اجرا ابلاغ نماید. این برنامه باید شامل؛ تأسیس مرکز فرماندهی هوشمند تجارت، ایجاد پنجره واحد هوشمند، رهگیری دیجیتال کالا، شفافیت داده‌ها، برنامه تاجر معتمد، جرم‌انگاری قاچاق سازمان‌یافته و تأسیس صندوق توسعه تجارت هوشمند باشد. گزارش اجرای این برنامه هر شش ماه به شورای ملی گفت‌وگو ارائه گردد.»	پیشنهادهای
قانون برنامه هفتم توسعه (مواد قانونی در پیشنهادات ذکر شده است).	فهرست مستندات و مدارک پشتیبان